

דף ז ע"א. משש שעות ולמעלה (אסור). פירש רש"י בתחילת שש אפילו בחיטי קורדנייתא אין חוששין לקדושין. וקשה כיון דמקודשת היא מן התורה היאך אפקעוה רבנן לקדושה מיניה. וי"ל דכיון דרבנן אסרו אותה אינה שוה כלום, וא"כ מדאורייתא אינה מקודשת דבעינן שווה כסף וליכא, חדא דאסור למוכרו, ועוד דלא ימצא אדם שיקנהו.

ומכל מקום קשה לפירוש רש"י, חדא דפירש דמיירי בתחילת שש, והא אמרינן לעיל (ד, ז) חמץ משש שעות ולמעלה אסור מנלן והיינו בסוף שש, [ומדמייתי עליה קרא א"כ מיירי באיסור דאורייתא, ומדאורייתא אינו אסור אלא מסוף שש שעות ולמעלה, דהא מייתי עליה אך חלק, דהוא חץ באלפא ביתא דאח"ס בט"ע גי'ף דכ"ץ, אלמא משמע דמשש שעות ולמעלה משמע מסוף שש שעות. ועוד קשה דמאי קאמר אפילו בחיטי קורדנייתא, מה חידוש בא להשמיענו בחיטין אלו יותר משאר חיטין, הא אפילו בשאר חיטין נמי לא הוה קדושין כיון דשעות דרבנן.

לכן נראה לר"ת [דמשש שעות ולמעלה היינו מסוף שש שעות, ונקט חיטי קורדנייתא דוקא דאף על גב דקשין הן [וכן] [והן - גרבינ] חמץ נוקשה שאין בו אלא איסור דרבנן, אפילו הכי אין חוששין לקדושין. והכי מייתי ראייה, דכי היכי דחזינן הכא דבחמץ דרבנן ושעות דאורייתא אינו ברשותו מדקאמר אין חוששין לקדושין, הכא נמי נימא לעיל בחמץ דאורייתא ובשעות דרבנן.

לפני סוחרים בהמה לעולם מעשר. פ"י דתלינן שנפלו מן הלוקחין וא"כ הוה מעשר. וא"ת ואמאי לא תלינן שנפלו מן המוכרין והן חולין. ופירש רש"י דמספיקא תלינן לחומר. וקשה לר"י דאדרבה סמוך מיטעא דלוקחין דהוה חולין לפלגא דמוכרין והוה להו מוכרין רובא וא"כ הוה להו מעות חולין. וי"ל דאפילו הכי תלינן שנפלו מן הלוקחין, לפי דלמוכר אחד הוה מאה לוקחים והוה לוקחין רובא בכל עניין כדפ"י.

בהר הבית לעולם חולין. פירש רש"י דאולינן בתר רובא וברובא דשתא הוה חולין. וקשה דמאיזה מקום באים המעות להר הבית, והא אמרינן [נכרות סו, ז] לא יכנס בהר הבית במקלו ובתרמילו ולא במעות הצרורין לו בסדינו. וי"ל דהיינו דוקא בפרהסיא אבל בצינעא מותר ליכנס. ותדע דאם לא כן היאך יהיו מביאין [משקלותיהם] [שקליהם - ג'י] בלשכה שבהר הבית, אלא ודאי בצינעא מותר.

ומכל מקום קשה לפירוש רש"י דפירש דאולינן בתר רובא, ואמאי הא הוה דבר שיש לו מתירין בפדיון וא"כ לא הוה לן למיזל בתר רובא. וי"ל דלא דמי, דהא דאמרינן [ז'ג, ז] דדבר שיש לו מתירין אפילו באלף לא בטיל היינו דוקא באיתחוק איסורא ונתערב ואנו

דילמא בארבעה בירחא או בחמשה בירחא הוה קאי. וקשה דהיכי סלקא דעתך למימר דלא מיירי בראש חודש, והכתיב החדש הזה לכם ודרשינן [ממות ח, ה] כזה ראה וקדש אלמא משמע דבראש חודש הוה קאי כשהיה הדיבור.

וי"ל דמצינן למימר שפיר כשהיה הדיבור אל משה מהקב"ה ראש חודש היה, אבל לא ידעינן כשהיה הדיבור ממש לישראל אם היה ראש חודש אם לאו, אי נמי מצינן למימר דהדיבור דהחדש הזה לכם דדרשינן כזה ראה וקדש ודאי אותו דיבור היה בראש חודש, אבל הדיבור דדברו אל כל עדת [בני] ישראל שמה לא היה בראש חודש.

זאת אומרת אין מוקדם ומאוחר בתורה. והטעם הוה כדאייתא במדרש [מנחם מרומה ח] דכתיב [משל ה, ו] אורח חיים פן תפלו נעו מעגלותיה [ו] לא תדע, פ"י נעו מעגלותיה, טילטל הקב"ה פרשיות של תורה שלא יהא אדם קורא פרשה קטנה ועושה בה כל חפצו ובורא כל מה שירצה. כן גיר' [אולי ז'ג - כן פירש] הר"ר יחיאל מ"כ.

אבל בחד ענינא [מאן] [מאי] דמוקדם מוקדם [ומאן] [ומאי] דמאוחר מאוחר. אומר ר"י דהיינו דוקא היכא דאין צריך לומר הכי, אבל היכא דעל כרחק צריך לומר הכי אמרינן דאין מוקדם ומאוחר, דאם לא כן מהא דכתיב בקרא [שמות יט, יג] [או] [כ"י] סקול יסקל או ירה יירה משמע דסקילה קודם ירייה, והא ליתא דכתיב [דברים יז, ה] וסקלתם באבנים ומתו משמע דסמוך למיתה סקילה, אלמא ירייה קודם סקילה, אלא ודאי [הכא] [היאכ - ג'י] דצריך לומר כגון הכא דגלי קרא לא אמרינן מאן דמוקדם מוקדם ומאן דמאוחר מאוחר אפילו בחד ענינא.

דילמא משכח גלוסקא יפה ודעתיה עילוה. פירש רש"י וישנה גבוי שעה אחת לאחר [נמי] שמצאה והיא עובר עליו משום בל יראה. וקשה לפירוש זה מאי פריך וליבטליה, הא כבר אמרינן דחיישינן שמה לא יבטלנה לאלתר, וכי היכי דחשדינן דלא יבטלנה, כי משכח לה נמי לא יבטלנה לאלתר. לכן נראה דה"ק דקאי אהא דקאמר אי משום פירורין לא חשיבי, ומשני דילמא משכח דבר חשוב, אלא ודאי לישנא דדעתיה עילויה קשה.

לכן נראה לומר דדעתיה עילויה כלומר שהיא חשובה בדעתו ולא היא הפקר עז שיבטלנה בפירוש, ולכך צריך ביטול בשעת בדיקה, ולכך פריך תלמודא וליבטליה כי משכחת לה ודי לו בכך, דכל כמה דלא משכח ליה לא עבר עליו משום בל יטמין כיון דלא ידע לה, כדמוכח פרק כל שעה [לקמן ח, ה], דלא שייך לא יטמין אלא היכא דידע לה.